

Media – era radia

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *marconista*, dostępny w internecie: educalingo.com [dostęp 16.03.2021 r.].
- Źródło: Magdalena Szydtłowska, *Radio w służbie propagandy. Wybrane kampanie medialne na antenie regionalnej Polskiego Radia w Olsztynie w dobie (...)*, 2020 r., dostępny w internecie: repozytorium.uwb.edu.pl [dostęp 16.03.2021 r.].
- Źródło: Nikola Bochyńska, „*Polka Dziadek*” w tradycyjnej odsłonie sygnałem tegorocznego (...), dostępny w internecie: wirtualnemedial.pl [dostęp 16.03.2021 r.].
- Źródło: *W Jezioranach*, dostępny w internecie: polskieradio.pl.

- Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Spółeczna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 267.
- Źródło: *Matysiakowie historia*, dostępny w internecie: polskieradio.pl.
- Źródło: Jan Bończa-Szabłowski, *Jubileusz Matysiaków*, 22.08.2014 r., dostępny w internecie: rp.pl.
- Źródło: Jedyńka, *"Lato z Radiem" w PRL-u*, 9.06.2011 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.
- Źródło: MB, *"Cztery pory roku" od 35 lat w Jedyńce!*, 2.01.2014 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.
- Źródło: Polskie Radio 24, *Tak rodziła się radiowa "Trójka"*, 1.04.2019 r.
- Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Spółeczna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 282.
- Źródło: Zofia Grudzińska, *Byłam przy narodzinach Polskiego Radia*, dostępny w internecie: polskieradio.pl [dostęp 30.03.2015 r.].
- Źródło: Andrzej Siezieniewski, *W otoczeniu cyfrowym radio nie może pozostawać wyspą analogową*, 3.02.2015 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.
- Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Spółeczna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 265.
- Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Spółeczna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 267.
- Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Spółeczna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 266.
- Źródło: BS, *81 lat temu Marsjanie zaatakowali Ziemię. Ludzie uciekali w panice. Tylko Clint Eastwood nie uwierzył w tę historię*, 30.10.2019 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.
- Źródło: Bronisław Komorowski, *Polskie Radio odgrywa rolę instrumentu jednoczącego ludzi. Obchody 90. rocznicy istnienia Polskiego Radia*, 3.02.2015 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.
- Źródło: Andrzej Siezieniewski, *W otoczeniu cyfrowym, radio nie może pozostać wyspą analogową*, 3.02.2015 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl [dostęp 20.05.2021 r.].
- Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 176.
- Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 176–177.
- Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 41.
- Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 18–19.
- Źródło: *Radio na fali! Ponad 72 proc. Polaków słucha radia codziennie*, 2019 r., dostępny w internecie: badaniaradiowe.pl [dostęp 30.08.20 r.].

Źródło: Alan Levine, licencja: CC BY 2.0.

Materiał jest częścią serii „**Inne spojrzenie**”.

Radio – medium, które jest obecne w życiu każdego z nas, ale w związku z rozwojem nowych technologii coraz mniej dostrzegalne. Czy tym samym było dla pokolenia naszych dziadków? Czy znaczyło dla nich tyle, ile dla nas obecnie internet? Audycje publicystyczne czy słuchowiska to często nieznane już młodym osobom formy radiowe. Nawet muzykę częściej młodzież odtwarza z internetu niż słucha w radio. Czy następuje więc zmierzch ery radiowej?

Zastanów się nad tymi pytaniami, zapoznając się z materiałem.

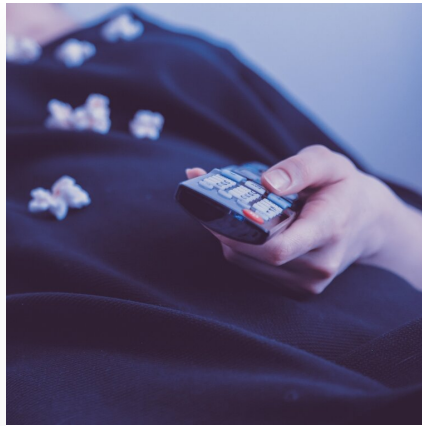
Twoje cele

- Przedstawisz wydarzenia będące kamieniami milowymi w historii radia.
- Przeanalizujesz materiały źródłowe dotyczące historii radia.
- Ocenisz znaczenie radia dla różnych grup wiekowych.

Dla zainteresowanych

Media – od cenzury po
reality show

Media – era telewizji

Media w świecie
i w Polsce

Media – czwarta władza?

((Zofia Grudzińska

Byłam przy narodzinach Polskiego Radia

Nazywam się Zofia Grudzińska, mam 97 lat. Przed wojną mieszkałam na Kresach Wschodnich, w Słonimie. Ojciec mój był urzędnikiem, głównym księgowym w Nadleśnictwie Państwowym. Mieszkaliśmy przy ulicy Magistrackiej, naprzeciwko magistratu. Pewnego dnia (był to chyba sierpień 1925) tatuś wrócił z biura i powiedział, że otrzymał imienne zaproszenie na uroczystość prezentacji Polskiego Radia w jutrzejszym dniu. Mamusia od razu powiedziała, że nie pójdzie, bo jest zbyt zapracowana i nieprzygotowana. Tatuś, wychodząc z domu, zobaczył mnie przy drzwiach, gotową do wyjścia: – Co tu robisz? – Ja? Idę z tatusiem. Poszliśmy więc oboje. Pamiętam długą salę konferencyjną, stół pokryty zielonym suknem i wielki głośnik przed brązową skrzynką. Sala była wypełniona. Wszyscy stali i wpatrywali się w ten właśnie głośnik, skąd po chwili posłyszeliśmy słowa: »Tu Polskie Radio«. Był to głos Tadeusza Bocheńskiego, jak się później dowiedziałam. Potem jakiś pan z prezydium ogłosił, że jest możliwość zakupu 3-lampowego aparatu radiowego Marconi, na raty. Tatuś, z wypiekami na twarzy, natychmiast ustawił się w kolejce chętnych i po podpisaniu jakichś papierów wyszedł z radioodbiornikiem. Jednocześnie kupił dwie pary dodatkowych słuchawek (jedna para była w wyposażeniu radia) dla lokatorów. Radio jeszcze nie miało głośników. Tatuś codziennie, zaraz po obiedzie, zasiadał ze słuchawkami przy radiu. Jeszcze sporo lat musiało upłynąć do słuchania radia na okrągło, ale to były początki, które na zawsze pozostały w pamięci ośmioletniej dziewczynki. Tak zaczęło się moje uzależnienie od radia.

Źródło: Zofia Grudzińska, *Byłam przy narodzinach Polskiego Radia*, dostępny w internecie: polskieradio.pl [dostęp 30.03.2015 r.].

To jedno z wielu wspomnień „równolatków” Polskiego Radia, którzy z okazji 90. urodzin rozgłośni opowiadali o początkach swojej przygody z tym medium. Ich wspomnienia są szczególnie cenne, bo jako naoczni świadkowie potwierdzili to, czym przez kolejne dekady zajmowali się naukowo medioznawcy i socjologowie: ogromny wpływ radia jako narzędzia kształtującego światopogląd, zainteresowania, postawy, życie rodzinne i społeczne. Wspomnienia te, nagrane jak wszystko, co ważne i szczególne w radiu, nadal będą dostępne dla nas i kolejnych pokoleń, gdy naoczni świadkowie już odejdą.

Logo Polskiego Radia

Źródło: Polskie Radio SA, domena publiczna.

Prezydent Bronisław Komorowski, przewodniczący Honorowego Komitetu Obchodów 90-lecia Polskiego Radia (w którego skład weszło 61 wybitnych postaci świata kultury, nauki i polityki), tak mówił o roli radia:

((Bronisław Komorowski

Polskie Radio odgrywa rolę instrumentu jednoczącego ludzi. Obchody 90. rocznicy istnienia Polskiego Radia

Jestem przekonany, że Polskie Radio odgrywa rolę instrumentu jednoczącego ludzi. Pamiętam, kiedy radia słuchało się rodzinnie. Tak pewnie długo jeszcze pozostanie. Bo jeśli coś chcemy wiedzieć, to sami siebie pytamy: co słyszać? Nie pytamy: co widać. A o tym, co słyszać, najlepiej opowiada radio (...)

Źródło: Bronisław Komorowski, *Polskie Radio odgrywa rolę instrumentu jednoczącego ludzi. Obchody 90. rocznicy istnienia Polskiego Radia*, 3.02.2015 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.

Polskie Radio (PR) na przestrzeni dekad przechodziło przez różne zawirowania, związane między innymi z przemijaniem i pojawianiem się nowych gustów i mody, a także ze zmianami politycznymi i strukturalnymi, które odczuwali dziennikarze i inni pracownicy radia, a finalnie również słuchacze. Tej instytucji udało się jednak przez długie lata utrzymać grupę wiernych odbiorców, dla których audycje PR nie miały sobie równych w innych komercyjnych stacjach.

Wpływ radia na społeczeństwo

Jednej z pierwszych analiz dotyczących relacji między prasą a radiem podjął się Brytyjczyk, lord George

George Riddell

Źródło: Carl Vandyk, domena publiczna.

Riddell (1865–1934), który w tamtych czasach był właścicielem „News of the World” (było to niedzielne wydanie brytyjskiego tabloidu „The Sun”).

Asa Briggs, Peter Burke

Spółeczna historia mediów

Jaki efekt radio wywrze na życie codzienne? (Przy okazji nie podoba mi się określenie „beprzewodowe”, dlaczego określać coś przez brak). Czy ludzie będą mniej czytać? Czy będą mniej rozmawiać? Czy będą lepiej, czy gorzej poinformowani? Czy będą rzadziej chodzić do teatru i na koncerty? Czy mieszkańcy wsi będą

bardziej, czy mniej zadowoleni z życia? Któż zna odpowiedzi? (...) Jeśli chodzi o obecne pokolenie, jestem przekonany, że osoby mające nawyk czytania i lubiące czytać nadal będą to robić, bez względu na to, czy słuchają radia, czy nie. Ale co z kolejnym pokoleniem, tym, które wychowa się na radiu? Czy będzie wołało informacje pozyskiwane za pomocą wzroku, czy słuchu? – pytał Riddell, a jego pytania o wpływ radia na prasę pozostają aktualne w odniesieniu do wpływu Internetu na inne media.

Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Spółeczna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 265.

Słuchanie audycji radiowych stało się jedną z najważniejszych form spędzania wolnego czasu. Wywierały one nieprawdopodobny wpływ na życie rodzinne, zwłaszcza w Europie i USA. Słuchacze po obu stronach Atlantyku utożsamiali się z prezenterami i bohaterami rodzimych słuchowisk. Ówczesny wpływ audycji radiowych był takim samym „opium dla mas”, jakim wraz z rozwojem telewizji stały się seriale telewizyjne. I nie ma w tym określeniu nic obraźliwego. Ludzie zawsze potrzebowali

„igrzysk”: adekwatnych do swoich czasów, etapu rozwoju cywilizacyjnego i związanego z nim rozwoju środków masowego przekazu, potrzeby relaksu w wolnym czasie, upodobań itp. O wpływie audycji radiowych na słuchaczy niech świadczy przykład z 1938 r., kiedy to amerykańska stacja CBS wyemitowała *Wojnę światów*, inspirowaną opowiadaniem Herberta George’a Wellsa o lądowaniu Marsjan na Ziemi.

Na zdjęciu Orson Welles z reporterami, udzielający wywiadu po fali paniki, jaką wywołało słuchowisko *Wojna światów*

Źródło: Acme News Photos, domena publiczna.

((BS

81 lat temu Marsjanie zaatakowali Ziemię. Ludzie uciekali w panice. Tylko Clint Eastwood nie uwierzył w tę historię

Ludzie wpadli w panikę, szczególnie ci, którzy włączyli radioodbiorniki już w trakcie trwania słuchowiska i uznali całą historię za prawdziwą. Radiową wersję *Wojny światów* zrealizował Orson Welles. Forma, jaką zastosował w audycji, była tak realistyczna, że tysiące Amerykanów uwierzyło w najazd Marsjan. Do rozgłośni dzwonili przerażeni ludzie z pytaniami, co mają robić. Policja odnotowała przypadki załamań nerwowych. Wiele osób sądziło, że nastąpił koniec świata. Zniszczenia, spowodowane paniką, sięgały w skali kraju kilkuset tysięcy dolarów (...) Co sprawiło, że dzieło Orsona Wellesa tak mocno podziało na wyobraźnię słuchaczy? Użyte przez niego środki wyrazu? A może ludzka wiara w istnienie istot pozaziemskich? Zapewne jedno i drugie.

Źródło: BS, *81 lat temu Marsjanie zaatakowali Ziemię. Ludzie uciekali w panice. Tylko Clint Eastwood nie uwierzył w tę historię*, 30.10.2019 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.

Pod koniec lat 30. większość stacji radiowych w Europie znalazła się w rękach faszystów. Nigdy wcześniej nie zaistniała tak silna potrzeba słuchania autentycznych i wiarygodnych informacji. To właśnie wtedy tak naprawdę radio zyskało przewagę nad prasą w dostarczaniu bieżących informacji. Stacją-instytucją w Wielkiej Brytanii była BBC (w USA – NBC i CBS).

Asa Briggs, Peter Burke

“ ***Společna historia mediów***

Przed wybuchem II wojny światowej prasa i agencje prasowe znacznie ograniczały działalność informacyjną BBC, zwłaszcza czas nadawania i zakres informacji. Dzięki wsparciu Ministerstwa Informacji, nowej i niecieszącej się popularnością instytucji, ograniczenia te zostały zniesione. Bezpośrednio dokonał tego nowo ustanowiony wydział Political Warfare Executive (PWE). BBC zaczęło gościć wielu europejskich nadawców i rozgłośnie radiowe poszukujące wolności politycznej. W ten sposób rozgłośnia wyróżniała się jako „Głos Wolności” i w szczytowej fazie wojny nadawała w 45 językach, również pozaeuropejskich: tamilskim, tajskim i japońskim. W Anglii radio podtrzymywało morale, a wśród wielu programów rozrywkowych, które nadawało, legendą stała się audycja Tommy’ego Handleya ITMA (*It’s That Man Again!*).

Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Společna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 266.

Rolę radia wzmocniła II wojna światowa. Było ono w państwach okupowanych często jedynym rzetelnym źródłem informacji. Z tego powodu jednym z pierwszych zarządzeń niemieckich była konfiskata posiadanych przez Polaków odbiorników radiowych, tak aby nie mieli oni możliwości słuchania skierowanych do nich audycji nadawanych przez aliantów (Brytyjczyków, Francuzów, Rosjan czy Amerykanów). Posiadanie odbiornika radiowego i słuchanie audycji radiowych groziło śmiercią lub obozem koncentracyjnym. Z drugiej strony przeszkody ze strony okupanta zaowocowały zmianami technologicznymi, także dotyczącymi radia:

“ Asa Briggs, Peter Burke

Společna historia mediów

Wojna przyczyniła się do koniecznych i niezwykle korzystnych dla radia zmian technologicznych, na przykład wykorzystania radarów, rozwoju sił powietrznych i technik rakietowych. Wojna na słowa toczyła się w latach 1939–1945, a mikrofon stał się potężną bronią zarówno w krajach demokratycznych, jak i totalitarnych. W latach 30. technikę radiową wykorzystywali Hitler i Goebbels, podobnie jak wcześniej robiono to w Związku Radzieckim.

Źródło: Asa Briggs, Peter Burke, *Společna historia mediów*, Warszawa 2010, s. 267.

Po II wojnie światowej nastał okres zimnej wojny między stroną zachodnią (USA wraz z sojusznikami) oraz wschodnią (ZSRS wraz z blokami zależnymi). Jednym z narzędzi w tej wojnie było radio.

((Jacques Sémelin

Wolność w eterze

Wbrew podziałowi Europy, zadaniem mediów stało się ustanowienie minimalnych więzów kulturalnych. W jaki sposób? Przekazywanie zachodniej prasy na Wschód było wówczas prawie niemożliwe. Jedynie przez międzynarodowe rozgłośnie, których zalety zostały już sprawdzone podczas II wojny światowej, można dotrzeć do mieszkańców bloku sowieckiego. Słyszalność tych audycji, na falach krótkich i średnich, jest oczywiście słaba, lecz potencjalni słuchacze nie mają innego wyboru

Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 18–19.

Jacques Sémelin w książce *Wolność w eterze*, będącej doskonałym studium roli radia w walce politycznej, podzielił ówczesne rozgłośnie na trzy kategorie:

- rozgłośnie reprezentujące określone państwo, takie jak Głos Ameryki czy BBC;
- rozgłośnie substytucyjne, takie jak Radio Wolna Europa czy radio Swoboda;
- rozgłośnie religijne, z których najważniejsze jest Radio Watykan.

Radio Wolna Europa (RWE) i postać dyrektora polskiej sekcji Jana Nowaka-Jeziorańskiego warte są szczególnej uwagi. W wielu polskich domach na długie lata stacja ta stała się „uchem na świat”. Zakłócanych doniesień słuchano w tajemnicy przed sąsiadami (choć, jak się najczęściej okazywało, oni także słuchali – oczywiście w tajemnicy), kiedy dzieci już poszły spać, żeby przez przypadek nie zdradziły tajemnicy w szkole i nie naraziły rodziny na problemy z komunistyczną władzą.

Jacques Sémelin

Wolność w eterze

“ Radio Wolna Europa zaczyna nadawać programy dla Europy Środkowej 4 lipca 1950 r., w dniu amerykańskiego święta narodowego. Audycje są jeszcze bardzo skromne, przeznaczone dla Czechosłowacji i Rumunii, trwają 20 minut. W ciągu trzech lat radiostacja rozwija się szybko, nadając po polsku, węgiersku, czesku, słowacku, rumuńsku, bułgarsku i nawet po albańsku. W okresie tym każda stacja językowa przedstawia się swoim słuchaczom nie jako Radio Wolna Europa, lecz jako Głos Wolnej Polski, Wolnych Węgier itd.

Jan Nowak-Jeziorański przemawia w Radiu Wolna Europa, 3 maja 1952 r.

Źródło: domena publiczna.

Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 41.

Sémelin w swojej książce wiele miejsca poświęca m.in. kryzysowi węgierskiemu (1956 r.) i czechosłowackiemu („Praska Wiosna”, 1968 r.) oraz roli, jaką media odegrały w tych wydarzeniach. Jednocześnie określa misję samego radia w czasach kryzysu. Jego zdaniem spełniało ono wówczas trzy funkcje: mównicy, instruktażu i przekaźnika.

RFE/RL Broadcast Region

Zasięg nadawania Radia Wolna Europa i Radia Swoboda w 2009 r.

Źródło: Radio Free Europe/Radio Liberty, licencja: CC BY-SA 3.0.

“ Jacques Sémelin
Wolność w eterze

Jako miejsce ekspresji bezpośredniej przyciąga wszystkich społecznych i politycznych aktorów, bo dzięki dużemu zakresowi oddziaływania może dotrzeć do szerokiej publiczności; protestujący mają nadzieję, że przez radio zmienią bieg wydarzeń na swoją korzyść. Radio zatem służy grupom protestujących jako mównica; staje się wyrazicielem ich opinii, a właściwie – **opinii publicznej** (...) Radio pozwala też wzbudzać publiczne działania protestacyjne (...) Przekazując głosy aktorów ruchu oporu, nadając ich instrukcje, odgrywa wobec publiczności rolę instruktazową, mówiąc jej, co należy i czego nie należy robić. Na Węgrzech, w miarę jak regionalne rozgłoszenie przechodzi pod kontrolę rewolucjonistów, w audycjach jest coraz więcej apeli o podjęcie strajku, ogólniej, apeli o przyłączenie się do ruchu rewolucyjnego. Podobnie w Czechosłowacji niezliczone są wskazówki podawane przez radio ludności.

Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 176.

Na przykład wtedy, kiedy tłum młodych ludzi, z których większość miała z sobą radia tranzystorowe, zawracał i wycofywał się z organizacji manifestacji na placu Wacława w Pradze, ponieważ z radia płynęły ostrzeżenia, że okupacyjne wojska czekają na pretekst do wprowadzenia stanu wojennego. Dzisiaj taką funkcję, choć mimo wszystko bardziej interaktywną, pełnią media społecznościowe – wystarczy wspomnieć „arabską wiosnę” i rolę Twittera oraz Facebooka.

((Jacques Sémelin

Wolność w eterze

Jednak rolą radia nie jest tylko przekazywanie; **transmitując** takie inicjatywy, radio przyczynia się do ich rozszerzania. Radio i ruch oporu uczestniczą w tym samym ruchu społecznym, pozostając w interakcji. Wreszcie sytuacja wywołana buntem czy inwazją wprowadza zmiany w codziennych warunkach komunikacji w obrębie danego regionu czy kraju. Poczta, telegraf, telefon, publiczny transport bywają zakłócanie, a ich funkcjonowanie nawet przerwane. Zdolne do szybkiego przekazywania informacji na szeroką skalę radio może zastąpić te zawodne środki komunikacji.

Źródło: Jacques Sémelin, *Wolność w eterze*, Lublin 1999, s. 176–177.

Radio na wojnie z prasą i w erze cyfryzacji

W Polsce i na świecie radio zagroziło pozycji prasy drukowanej. Wydawcy obawiali się utraty czytelników, którzy stali się również słuchaczami. W 90. rocznicę Andrzej Siezieniewski, ówczesny prezes Polskiego Radia, wspominał początki rewolucji, którą radio wywołało:

((Andrzej Siezieniewski

W otoczeniu cyfrowym, radio nie może pozostać wyspą analogową

W tamtym czasie nie wolno było radiu publikować informacji, ponieważ prasa miała bardzo silną pozycję i radio toczyło przez kilka następnych lat wojnę z popołudniówkami. Mogło podawać informacje dopiero po godzinie 17.00, gdy ukazały się popołudniówki.

Źródło: Andrzej Siezieniewski, *W otoczeniu cyfrowym, radio nie może pozostać wyspą analogową*, 3.02.2015 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl [dostęp 20.05.2021 r.].

A jednak przez długie lata media te informacyjnie współistniały i wzajemnie się uzupełniały. W pewnym momencie do układu dołączyła również telewizja. Wydaje się, że wspólne „docieranie” i tu zakończyło się swego rodzaju symbiozą (choć rewolucja telewizyjna była najbardziej spektakularna). Trzem „informacyjnym muszkietierom” zagroził dopiero D’Artagnan – czyli internet.

((Andrzej Siezieniewski

W otoczeniu cyfrowym radio nie może pozostawać wyspą analogową

Obecnie [2015 r.] otwiera się zupełnie nowy rozdział w historii Polskiego Radia – cyfryzacja. Głęboko wierzę, że to będzie sukces. W otoczeniu cyfrowym radio nie może pozostać wyspą analogową (...).

Źródło: Andrzej Siezieniewski, *W otoczeniu cyfrowym radio nie może pozostawać wyspą analogową*, 3.02.2015 r., dostępny w internecie: polskieradio.pl.

Według badań z 2019 r. radio w Polsce nadal było „na fali”:

“ ***Radio na fali! Ponad 72 proc. Polaków słucha radia codziennie*** ”

Dziennie 72,1 proc. Polaków słuchało radia w pierwszym półroczu 2019 – wynika z najnowszych danych badania Radio Track.

W pierwszym półroczu radio włączało codziennie 72,1 proc. Polaków czyli prawie 22 mln osób w wieku od 15-75 lat. Każda z nich słuchała radia średnio prawie 4,5 godziny dziennie (268 minut).

Rekordowo, bo już prawie 15% Polaków słucha radia w pracy (4,5 mln osób), średnio każdego dnia przez ponad 6 godzin (386 min).

W stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku wzrosła słuchalność radia w samochodzie. Aż 41 proc. Polaków (ponad 12 mln) podróżuje w towarzystwie radia, a średni czas słuchania wynosi 118 min. Niezmiennie od lat dwa silne drive time’y wśród osób słuchających radia w aucie to dni powszednie w godzinach od 7 do 9 oraz od 15 do 17.

Najwyższe zasięgi radio notuje wśród osób dorosłych w wieku 25-39 lat (każdego dnia 75,4 proc. z nich słuchało radia) oraz w wieku 40-59 lat (każdego dnia 75,3 proc. z nich słuchało radia). Na wysokim poziomie utrzymuje się dzienny zasięg słuchalności radia także wśród młodzieży w wieku 15-24 lat, który wynosi 68,6 proc.

Źródło: *Radio na fali! Ponad 72 proc. Polaków słucha radia codziennie*, 2019 r., dostępny w internecie: badaniaradiowe.pl [dostęp 30.08.20 r.].

Słownik

Instytut Monitorowania Mediów

polska firma oferująca narzędzia i usługi z zakresu monitoringu mediów, tj. wyszukiwanie, analizowanie i archiwizowanie treści ukazujących się w środkach masowego przekazu

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji

organ państwowy, który według Konstytucji RP ma stać na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji

opinia publiczna

reakcja zbiorowości ludzkich na działania polityczne i społeczne

transmisja

proces przesyłania dowolnej wiadomości lub ogólnie danych między nadawcą (nadajnikiem) a odbiorcą (odbiornikiem) zapisanej określonym, zrozumiałym dla obu stron kodem i po określonej drodze

Schemat

Polecenie 1

Zapoznaj się ze schematem i wykonaj ćwiczenia.

Audycje, których słuchała cała Polska

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Oceń znaczenie radia.

1. Dla osób starszych:

2. Dla osób w średnim wieku:

3. Dla dzieci i młodzieży:

Ćwiczenie 2

Zajmij stanowisko i odpowiedz na pytanie: Czy radio ma przyszłość? Uzasadnij swoje zdanie minimum dwoma argumentami.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uzupełnij.

Wojna światów została wyemitowana przez amerykańską stację CBS w r.

Ćwiczenie 2

Zaznacz, kto był dyrektorem polskiej sekcji radia RWE.

☐ Georg Riddell

☐ Marek Niedźwiedzki

☐ Herbert George Wells

☐ Jan Nowak Jeziorański

Ćwiczenie 3

Zaznacz najpopularniejsze słuchowiska radiowe w Polskim Radiu w okresie PRL.

☐ Mrągowo

☐ Dąbrowscy

☐ Jeziorany

☐ Matysiakowie

Ćwiczenie 4

Uporządkuj w kolejności chronologicznej wydarzenia związane z historią radia w Polsce.

powstanie rozgłośni RMF FM

powstanie radiowej „Trójki”

pierwsza audycja radiowa na ziemiach polskich

pierwszy odcinek „Matysiaków” na antenie Programu II

powstanie Radia Wolna Europa

nadanie na żywo pierwszej audycji „Lato z radiem”

powstanie Radia ZET

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Magdalena Szydłowska

Radio w służbie propagandy. Wybrane kampanie medialne na antenie regionalnej Polskiego Radia w Olsztynie w dobie (...)

Radio Olsztyn w swojej ramówce, zwłaszcza w pasmach informacyjnych, miało na celu mobilizację społeczeństwa wobec określonych idei. Nieprzypadkowy wydaje się także odpowiedni dobór kadr i ich identyfikacja z polityką partii. Dziennikarze, w dużej części „wierni” władzy, mieli zgodnie z przesłaniem Lenina pełnić funkcję „żołnierzy na froncie walki ideologicznej”.

Źródło: Magdalena Szydłowska, *Radio w służbie propagandy. Wybrane kampanie medialne na antenie regionalnej Polskiego Radia w Olsztynie w dobie (...)*, 2020 r., dostępny w internecie: repozytorium.uwb.edu.pl [dostęp 16.03.2021 r.].

Podaj, jakiego okresu w historii Polski dotyczy tekst.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Nikola Bochyńska

„Polka Dziadek” w tradycyjnej odsłonie sygnałem tegorocznego (...)

W tym roku słuchacze Jedyńki będą mogli ponownie usłyszeć tradycyjną odsłonę „*Polki Dziadek*”, wykorzystywanej jako hymn wakacyjnej audycji (...). W ubiegłym roku Polskie Radio uwspółcześniło utwór, co spotkało się ze sprzeciwem wielu słuchaczy.

Źródło: Nikola Bochyńska, „*Polka Dziadek*” w tradycyjnej odsłonie sygnałem tegorocznego (...), dostępny w internecie: wirtualnemedi.pl [dostęp 16.03.2021 r.].

Podaj nazwę audycji opisanej w tekście.

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się ze zdjęciem i wykonaj ćwiczenie.

Źródło: Petr Kadlec, licencja: CC BY-SA 3.0.

Wyjaśnij, jaką rolę odegrało radio w czasie zimnej wojny.

Zapoznaj się ze źródłami i wykonaj ćwiczenie.

Źródło I

Guglielmo Marconi
Źródło: domena publiczna.

Źródło II

“ marconista

radiowiec

Marconista, znany także jako radiowy telegraf, jest operatorem komunikacji radiowej na statkach lub samolotach. (...) Jest odpowiedzialny za działanie radia, telekomunikacji i wszystkich usług komunikacji stoczniowej oraz komunikacji pomiędzy bazą lotniska i samolotem.

Źródło: *marconista*, dostępny w internecie: educalingo.com [dostęp 16.03.2021 r.].

Wyjaśnij etymologię słowa *marconista*.

Dla nauczyciela

Autorka: Małgorzata Krzeszowska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie

Temat: Media – era radia

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

II. Społeczeństwo obywatelskie.

Uczeń:

6) przedstawia współczesne media w Rzeczypospolitej Polskiej – wymienia główne dzienniki, tygodniki społeczno-polityczne, stacje telewizyjne i radiowe, portale internetowe; charakteryzuje wybrany tytuł/stację/portal ze względu na specyfikę, formy i treści przekazu;

7) krytycznie analizuje przekazy medialne i porównuje przekazy różnych mediów dotyczące tych samych wydarzeń czy procesów; formułuje własną opinię w oparciu o poznane fakty; rozpoznaje przejawy nieetycznych zachowań dziennikarzy.

Zakres rozszerzony

X. Kontrola władzy.

Uczeń:

2) podaje przykłady kontroli władzy przez media; analizuje – na współczesnych przykładach – przypadki ograniczania praw mediów; wyjaśnia rolę Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w Rzeczypospolitej Polskiej; wykazuje, że poziom krytycyzmu mediów często zależy od ich orientacji politycznej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- przedstawia kluczowe wydarzenia w historii radia;
- analizuje materiały źródłowe dotyczące historii radia;
- ocenia znaczenie radia dla różnych grup wiekowych.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- lekcja odwrócona;
- quiz;
- mapa myśli.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

Wybrane osoby przygotowują krótką prezentację na temat rozwoju komunikacji radiowej.

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.
2. Weryfikacja wiedzy pierwotnej. Uczniowie na tablicy tworzą mapę myśli wokół pojęcia „media”. Następnie wskazują wszystkie wyrażenia dotyczące radia.

Faza realizacyjna

1. Przedstawienie uczniowskiej prezentacji dotyczącej rozwoju komunikacji radiowej.

2. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią w sekcji „Przeczytaj” i zapisują w zeszyte minimum pięć pytań do tekstu. Uwaga: każde z pytań musi rozpoczynać się od słowa „dlaczego”. Następnie spacerują po klasie i na umówiony sygnał szukają kogoś do pary, zadają pytania sformułowane podczas czytania tekstu i na nie odpowiadają.

3. Praca ze schematem. Po zapoznaniu się z multimedium uczniowie dzielą się na grupy i opracowują odpowiedzi do ćwiczenia 1 – znaczenie radia dla różnych grup wiekowych. Po ustalonym wcześniej czasie przedstawiciel wskazanej (lub zgłaszającej się) grupy prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do nich. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia je, udzielając także uczniom informacji zwrotnej.

3. Dyskusja na temat, czy radio ma przyszłość. W czasie rozmowy uczniowie powinni odnieść się również do nowych technologii, z których korzystają rozgłośnie radiowe. Na koniec wnioski umieszczają w ćwiczeniu 2 do multimedium.

4. Praca w parach – rozwiązywanie na czas zadań z sekcji „Sprawdź się”, od 1 do 4. Para, która poprawnie rozwiąże zadania jako pierwsza, wygrywa i może zostać nagrodzona ocenami za aktywność.

Faza podsumowująca

1. Na zakończenie nauczyciel dokonuje oceny pracy wylosowanej grupy. Prosi o samoocenę uczniów dotyczącą współpracy w zespole oraz wykonanego zadania. Dokonuje oceny pracy wybranych uczniów.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne nr 5–8 z sekcji „Sprawdź się”. Przygotowują uzasadnienia poprawnych odpowiedzi.

Materiały pomocnicze:

Marcin Hermanowski, Wiesława Kubaczewska, *Radio. Historia i współczesność*, Warszawa 2008.

Andrzej Świdlicki, *Pięknoduchy, radiowcy, szpiegdy. Radio Wolna Europa dla zaawansowanych*, Warszawa 2019.

Andrzej Ossibach-Budzyński, *Polskie radio historia-program-technika*, Warszawa 2015.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać multimedium do przygotowania prezentacji multimedialnej.